

מחירי מזונות והשפעתם על בריאות הפרות

חן גילד - החקלאית

בעת עליית מחירים יש סכנה שהמרכיב העיקרי בתכנון הייצור ברפת הוא מחיר המנה. או אז, עלולים להגיע לשימוש במזונות "מפוקפקים" ולפגיעה במרכיבים חיוניים. הפגיעה בבריאות הפרות היא כמעט ודאית וכך גם הפגיעה בייצור החלב. ד"ר חן גילד, רופא החקלאית, מביא את הסכנות הטמונות בפיתוי להוזיל את המנה בתקופה של מחיר מזון גבוהים מאוד

השינוי במדיניות הייצור ו"פתיחת" המכסות הובילו לשני דברים עיקריים:

1. עלייה בכמות הפרות במרבית הרפתות, בדרך כלל ללא תוספת מתאימה של שטח רביצה. (להקטנת שטח הרביצה השפעה על הבריאות והייצור).
2. הקטנת אחוז יציאת הפרות ועליית מספר הפרות נמוכות התנובה. התוצאה הישירה של שני הדברים היא פגיעה בניצולת המזון במשקים. מכיוון שניצולת המזון מהווה פרמטר מקצועי-כלכלי, קיבלנו גיעה ברווחיות עוד לפני שמתייחסים לפרמטרים בריאותיים ולעובדה המופלאה שיצרנים אינם מקבלים מחיר מלא בעבור החלב, בעידן שבו חסר חלב!

שינויים בתכנון הגורמים לאבדן יציבות בסביבת הכרס, יגרמו באופן משני לעלייה במקרי תחלואה. התוצאה הנפוצה ביותר שאותה ניתן לראות היא בעיות רגליים

מחירי המזונות, שעולים באופן דרמטי מתחילת השנה, יחד עם השחיקה בתמורה לחלב גורמים לכך, שבמשקים רבים, מחיר המנה הפך להיות הגורם המוביל בתכנון המנה. למי שלא מכיר, תכנון ההזנה במשקים ובמרכזי המזון מתבצע במרבית המקרים ע"י תזונאי אשר מתכנן את המנה המיטבית, הן מבחינת דרישות בע"ח והן מבחינת המחיר. את הדרישות מכתב התזונאי על סמך מטרת הייצור, המזונות הזמינים, ידע מקצועי וניסיון.

במדיניות ייצור החלב, נראה כי במשקים רבים, למרות החריגה המושגת בייצור החלב, יש שחיקה בבריאות הפרות ועקב כך גם ברווחיות. אמנם הבטחתי לכתוב על השפעת מחירי המזון על בריאות הפרות, אולם ללא התייחסות לתמורה מחלב, אי אפשר להבין את התמונה כולה.

ליית המזונות, יחד עם השחיקה ההולכת וגוברת בתמורה לחלב, גרמו לכך שגם בריאות הפרות נפגעת. אם נוסיף לכך, את השינויים שחלו

גם במחירים גבוהים יש להקפיד על איכות המזונות

גירוש יונים ממרכזי מזון ומרפאות

גירוש יונים בשיטות מתקדמות ביותר

הצלחה בטוחה

מספר רישיון הדברה 1042

היתרי הדברה של המשרד לאיכות הסביבה

באופן זה, כאשר מחיר המנה מהווה שיקול עיקרי ניתן להוזיל את מחיר המנות ע"י שינויים וכן ויתורים בדרישות מסוימות. האם הדבר נכון מההיבט היצרני? על כך הדעות חלוקות ואין זו מטרת הכתבה.

ביצועי השנה האחרונה במספר משקים מלמדים אותנו, כי במשקים שבהם לא הייתה הקפדה על שטח המחיה לפרה ואו במשקים שבהם תכנון המנה מבוסס בעיקר על מחיר המנה, ראינו ירידה משמעותית בייצור החלב, פגיעה בבריאות הפרות וברווחיות לליטר חלב משווק

אז מה בעצם קורה בהיבט הבריאותי?

בעת תכנון המנות מתרחשים שינויים תכופים בהרכבי המזונות (תוצאה של שינויי מחירים). שינויים אלו משפיעים לא רק על ההסתגלות של אוכלוסיית חיידי הכרס לניצול מקורות המזון, אלא גם על היכולת של חיידי הכרס להתמודד עם השינויים החלים ברמת החומציות בכרס. במקרים רבים הפרות נחשפות לאותה חמצת תת קלינית SARA, אשר אנו הוטררינרים כל כך אוהבים להזכיר.

מדוע אם כן, שינויים במזונות מעלים את הסיכוי לחמצת?

ובכן אחת הסיבות היא שינויים ברמת הפריקות של המזונות המתחלפים ולכן שינויים במזונות, ללא התייחסות לשינויים ברמת הפריקות, ישפיעו לא רק על הייצור, אלא גם על הבריאות. סיבה נוספת היא שמעבר לשינויים במזונות, גם מרכיבים חיוניים במנה מאבדים את מקומם לטובת מרכיבים זולים יותר בעלי פעילות בלתי מוכחת. לא אפרט כאן את כל הסימנים האופייניים לאותה חמצת תת קלינית, לשם כך ניתן להיעזר ברופאי השדה של החקלאית, אשר יודעים לבחון האם המשק שלכם נמצא בסיכון לאותה תופעה. חשוב להבין כי, מעבר להיבט היצרני, לויתורים אלו השפעה על בריאות הפרות, שכן שינויים בתכנון הגורמים לאבדן יציבות בסביבת הכרס, יגרמו באופן משני לעלייה במקרי תחלואה. התוצאה הנפוצה ביותר שאותה ניתן לראות היא בעיות רגליים, לצערנו בעיות אלו מופיעות לרוב כחודשיים לאחר האירוע, כך שהרבה לעשות כבר לא נותר לנו.

דרך נוספת לפגיעה בבריאות בע"ח עקב מחירי המזונות היא השימוש במזונות "אטרקטיביים", אך לא ראויים להאבסה. מזונות יכולים להיות בלתי ראויים כתוצאה מקלקול, או חוסר התאמה להאבסת פרות. דוגמאות לכך לא חסרות, מזונות עשירים בניטרטים, זבל עוף לא מטופל, מזונות שהתחממו ועוד.

בעת רכישת מלאים, בעיקר כאשר המחיר "אטרקטיבי" רצוי לשלוח דוגמאות מתאימות למעבדות המתאימות.

ביצועי השנה האחרונה במספר משקים מלמדים אותנו, כי במשקים שבהם לא הייתה הקפדה על שטח המחיה לפרה ואו במשקים שבהם תכנון המנה מבוסס בעיקר על מחיר המנה, ראינו ירידה משמעותית בייצור החלב, פגיעה בבריאות הפרות וברווחיות לליטר חלב משווק. ■

עמית הדברות
 קיבוץ בית השיטה 18910
 טלפקס 04-6536307
 עמית המאירי 054-7070780
www.p200.co.il